

АД ЧАГО ЗАЛЕЖЫЦЬ ДАБРАБЫТ МАЛЫХ ГАРАДОЎ?

Ад паспяховасці прадпрыемстваў. І гэта дэманструе Любанскі раён, дзе, нягледзячы на складаную сітуацыю, пандэмію каранавіруса, прадпрыемствы знаходзяць новыя рынкі збыту, паляпшаюць сваё фінансавое становішча, а значыць, і дабрабыт жыхароў раёна ў цэлым і сваіх калектываў у прыватнасці. Карэспандэнт «Звязды» пабывала на Любаншчыне і сустрэлася з кіраўнікамі суб'ектаў гаспадарання.

Лес не высыкаецца бескантрольна

Першы прыпынак — «Любанскі лясгас». Мясне сустрэла начальнік пітомніка **Валянціна СКРЫГАН**.

— Наша асноўная мэта — вырошчванне сеянцаў лесаўтваральных парод, тых саджанцаў, якія неабходны для аднаўлення лесу: сасна, елка, дуб, бяроза, вольха, лістоўніца, ясень, ліпа дробналісцевая. Яшчэ адзін кірунак — вырошчванне дэкаратыўна-пасадачнага матэрыялу. Невялікая яго частка выкарыстоўваецца для азелянення лясніцтваў Любанскага лясгаса. Усё астатняе рэалізуюваецца камунальным для ўпрыгожання населеных пунктаў, а таксама прыватным асобам. І не толькі Мінскай вобласці, але і Гомельскай, Гродзенскай, сталіцы. Усяго лясніцтва вырошчвае больш чым 100 відаў дэкаратыўных раслін, — кажа гаспадыня зялёнага царства.

У пітомніку шмат рэдкіх раслін, назвы якіх, упэўнена, чуў не кожны. Напрыклад, паўлонія, піраканта, мядзвежы арэх, цюльпанавае дрэва... У спажывцоў найбольшым попытам карыстаецца туя заходняя. Менавіта дзякуючы дэкаратыўным культурам пітомнік зарабляе і працуе з прыбыткам. Мінулы год выручылі больш як 302 тысячы рублёў, у тым ліку 270 тысяч ад продажу дэкаратыўна-пасадачнага матэрыялу. Акрамя таго, летась пітомнік вырасціў больш за сем мільёнаў сеянцаў лесаўтваральных парод метадам закрытай каранёвай сістэмы, які забяспечвае добрае прыжыванне саджанцаў.

— Гэта толькі здаецца, што лес расце сам па сабе. Да таго, як пачала працаваць у лясгасе, я таксама гэтак думала, — напрыканцы экскурсіі сказала Валянціна Скрыган. — Насамрэч за зялёнымі густымі лясамі стаіць цяжкая і карпатлівая праца вялікай колькасці людзей.

— Лясы не высыкаюцца бескантрольна, у чым нас вінавацяць некаторыя грамадзяне. Яны высаджваюцца і аднаўляюцца, — запэўніў **дырэктар лясгаса Сяргей ШУЛЯКОЎСКИ**.

Пачынаючы з 2015 года было шмат высмага лага лесу. Гэта патрабавала прыцягнення дадатковых сіл для сечкі дрэў і павелічэння аб'ёмаў перапрацоўкі драўніны. У 2020-м высяханне дрэў скарацілася. Цяпер практычна ажыццяўляюцца планавыя высечкі асабістымі сіламі. Сёлета лясгас плануе будаўніцтва 250 метраў чыгуначнага палатна да асноўнай чыгункі, што праходзіць побач. Гэта дасць магчымасць назапашваць на спецыяльнай пляцоўцы лесапрадукцыю і загрузаць яе ў вагоны для адпраўкі спажывцам.

А экспартуе прадукцыю лясгас у Германію, Бельгію, Польшчу, Эстонію Латвію, Літву, Кітай. Сёлета аб'ём экспарту павялічыўся на 15—20 працэнтаў у параўнанні з мінулым годам.

У нагу з часам і попытам

Любанскі маслазавод пачаў сваю дзейнасць у 1932 годзе. Размяшчаўся ён у прыстасаваным памяшканні, усе працэсы ажыццяўляліся ўручную.

Пасля Вялікай Айчыннай вайны вытворчасць аднавілі. У 1961-м быў пабудаваны невялікі завод з выкарыстаннем механічнага абсталявання, наладжаны выпуск масла, смятаны, сыроў. У 1981-м пабудаваны сыраробны камбінат з усёй неабходнай інфраструктурай. У 2012-м прадпрыемства далучана да ААТ «Слуцкі сыраробны камбінат».

— На сёння нашы магутнасці дазваляюць прымаць каля 320—350 тон малака ў суткі. Акрамя Любанскага раёна, бяром сыравіну ў гаспадарках Слуцкага, Салігорскага і Старадарожскага раёнаў. На сваіх магутнасцях перапрацоўваем 100 % малака, — расказаў **дырэктар Аляксандр УСЦІНОВІЧ**.

Каля 85 % прадукцыі філіял экспартуе ў Расійскую Федэрацыю, Кітай, Бангладэш, Казахстан, Арменію, Узбекістан, Украіну, Філіпіны, Японію — усяго ў 28 краін свету. За паўгода адгужана прадукцыі на суму 29,3 мільёна рублёў.

Прадпрыемства выпускае каля 15 відаў сыроў, чатыры віды масла, сухое абястлушчанае малако і сухую малочную сыроватку. Асаблівым попытам у спажывцоў карыстаюцца элітныя сарты сыроў, адзначае Аляксандр Валянцінавіч. З улікам гэтага прадпрыемства мадэрнізуе цэх № 1 для пашырэння іх вырабу.

За элітнымі сырамі — будучыня, — лічыць дырэктар. — Мы думалі і над тым, каб выпускаць сыры з цвіллю. Але гэта вельмі сур'ёзная вытворчасць. Магчыма, у перспектыве і ажыццявім задуму.

Сакрэт поспеху просты: філіял крочыць у нагу з патрабаваннямі часу і попытам спажывцоў. Тут распрацавана стратэгія развіцця. Яна мае на мэце ўкараненне сучасных тэхналогій перапрацоўкі малака, пашырэнне асартыменту прадукцыі з вывучэннем попыту на рынку. На гэта накіраваны комплекс мерапрыемстваў па тэхнічным пераўзбраенні ды мадэрнізацыі вытворчасці, зніжэнні матэрыяльных затрат на выпуск прадукцыі.

Ад ікрынкі да гатовай прадукцыі

ААТ «Рыбакамбінат «Любань» — адна з найбуйнейшых рыбных гаспадарак Беларусі. Тут налічваецца 49 вадаёмаў, якія займаюць дзве тысячы гектараў воднай паверхні. Прадпрыемства з цалкам закрытым цыклам: ад вырошчвання рыбы з ікрынкі да выпуску прадукцыі.

— Дзесьці 70 % складае карп, 25 % — таўсталобік і белы амур, астатняе — шчупак і сом. У гэтым годзе плануем атрымаць 1700 тон рыбы, 1300 тон таварнай і 400 тон пасадачнага матэрыялу, — расказаў **дырэктар рыбакамбіната Валерый ГОРМАШ**. — У асноўным прадаём жывую рыбу. Таксама працуюць два цэхі па перапрацоўцы. Першы ўведзены ў эксплуатацыю ў 2010 годзе. Тут выпускаецца замарожаная рыба (філе карпа ў вакуумнай упакоўцы, наборы для юшкі, тушка рыбы ў вакуумнай упакоўцы), рыба халоднага і гарачага вэнджання.

У 2017-м адкрыты цэх па вытворчасці рыбных кансерваў. Напачатку выпускалі 40—50 тысяч банак у месяц, а цяпер 150 тысяч.

Штогод на прадпрыемстве з'яўляюцца новыя віды прадукцыі, на сёння іх 28. У прыватнасці, кансервы з рачной і марской рыбы, марынаваныя прэсервы з карпа і таўсталобіка, шашлыккі. А нядаўна асартымент папоўніўся рыбнымі пельменямі.

У двары рыбакамбіната можна нават пачаставацца духмянай юшкай, якую вараць у палявой кухні. Яна карыстаецца попытам у кіроўцаў, якія едуць па трасе, жыхароў горада і раёна, якія бяруць яе літаральна па некалькі літраў.

— Штомесяц прадаём юшкі на 4000 рублёў. За месяц можна купіць два бензавозы паліва, — кажа Валерый Іванавіч.

Як кажуць, капеечка да капеечкі... і вось табе рубель.

На прадпрыемстве выкарыстоўваюць усе магчымасці, каб знізіць сабекошт вытворчасці прадукцыі. У прыватнасці, акрамя камбікорму, пераважна закупаюцца мясцовыя віды кармоў для рыбы: брага і бульбяная мязга — адходы спіртавай і крухмальнай вытворчасці. У сельгасарганізацыях набываюць зерне і яго адходы, жмых, арганіку. Штогод своечасова праводзяць зарыбленне і атрымліваюць добры ўраджай.

Таццяна ЛАЗОЎСКАЯ.

ДУХОЎНЫЯ СЁСТРЫ

2021 год адзначыцца на агульным беларуска-ўкраінскім календары 150-годдзем з дня нараджэння Лесі Українкі (Ларысы Пятроўны Косач-Квіткі) і 145-годдзем з дня нараджэння Цёткі (Алаізы Пашкевіч).

У юбілейны год украінская дыяспара пры падтрымцы ўлад і творчай, навуковай грамадскасці Беларусі правяла шэраг мерапрыемстваў, прысвечаных класікам дзвюх нацыянальных літаратур. У Мінску, Мар'інай Горцы, на Пухавіччыне, у Шчучыне, у пасёлку Астрына, на Шчучыншчыне... Менавіта гэтыя мясціны асветлены яркімі асобамі... Як лёс Цёткі пераплецены з Украінай, так і сваім жыццём Леся Українка звязана з Беларуссю. Алаіза Пашкевіч вучылася ў Львоўскім універсітэце ў 1907—1910 гадах. Менавіта тады, у Жоўкве, пры падтрымцы мітрапаліта А. Шаптыцкага яна выдала паэтычны зборнік, у якім змешчана знакамітая паэма «Суседзям у няволі» — зварот да ўкраінскага народа, які, як і беларусы, не быў свабодны.

Леся Українка. 1913.

Да двух юбіляеў адразу ў Выдавецкім доме «Звязда» ўбачыла свет кніга «Акрыленыя родным словам». На беларускай і ўкраінскай мовах. Пад адной вокладкай — вершы Лесі Українкі, Цёткі, біяграфічныя матэрыялы пра духоўных сясцёр... Вось што напісаў ва ўступным слове да кнігі дырэктар Інстытута літаратуразнаўства імя Янкі Купалы Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, доктар філалагічных навук, прафесар Іван Саверчанка: «Алаіза Пашкевіч і Леся Українка розумам і сэрцам першымі адчулі дыханне часу. На старонках сваіх шэдэўральных твораў яны геніяльна агучылі галоўныя патрэбы беларусаў і ўкраінцаў, таленавіта сфармулявалі грамадскія ідэалы і каштоўнасці. Паэтэсы выразна акрэслілі невычэрпны патэнцыял і веліч беларускага і ўкраінскага народаў, гатоўнасць пераадолеваць любыя бар'еры і перашкоды

Алаіза Пашкевіч (справа) з сястрой Каралінай. 1904.

на шляху да лепшага жыцця». І далей: «Смелыя і адораныя жанчыны, надзеленыя рэдкімі філалагічнымі і творчымі здольнасцямі, да астатку прысвяцілі свае жыцці ўвасабленню адвечнай мары нашых народаў — пазбавіцца прыгнёту, на які ўсталяваць у Беларусі і Украіне народную ўладу, пачувацца

сапраўднымі гаспадарамі, мірна жыць у свабодных краінах, без прымусу і гвалту шчодро працаваць на ўласнай Богам дадзенай зямлі.

Літаратурная спадчына Алаізы Пашкевіч і Лесі Українкі — неацэнная мастацка-эстэтычная каштоўнасць, невычэрпная крыніца натхнення, вялікі духоўны скарб беларускага і ўкраінскага народаў».

Сярод аўтараў кнігі — прафесар Валынскага нацыянальнага ўніверсітэта імя Лесі Українкі Юрый Громік, прафесар, доктар філалагічных навук, лаўрэат Міжнароднай літаратурнай прэміі

Сяргей Мяржынскі. 1899.

імя І. Франко Вячаслаў Рагойша (Беларусь); прыводзяцца выказванні ўкраінскіх пісьменнікаў Анатоля Клышкі, Ліны Кастэнкі, Аксаны Забужкі, Івана Драча, Анатоля Клышкі, гісторыкаў Мітрафана Доўнар-Запольскага, Міколы Ермаловіча... Кніга багата ілюстравана рэпрадукцыямі старых фотаздымкаў.

Асобныя старонкі кнігі — раздзел «Мінская гісторыя» — гісторыя кахання і вечнасці...» Гісторыя пра сустрэчу і каханне Лесі Українкі і Сяргея Мяржынскага, з якім паэтэса пазнаёмілася ў Ялце ў 1907 годзе. Там яны лячыліся ад туберкулёзу, з гэтага часу і пачалося іх сяброўства, якое праз некаторы час перарасло ў каханне. Сяргей вярнуўся ў Мінск. І калі адтуль да Лесі Українкі прыйшла вестка, што стан яго здароўя пагаршаецца, паэтэса праз два тыдні прыляцела ў Мінск. Сяргей называў сваю сяброўку нявестай, але ў гэтым статусе сям'я не прыняла Лесю... І ўсё ж паэтэса рабіла ўсё магчымае, каб выратаваць каханага, была з ім да апошняга дня, дапамагла арганізаваць яго пахаванне... Дарэчы, у творчай спадчыне Лесі Українкі захаваўся своеасаблівы «беларускі цыкл», альбо «цыкл Мяржынскага», які складаецца з двух дзясяткаў твораў. Пісьменніца ніколі не друкавала іх пры жыцці. А цяпер гэтыя творы перакладзены на мноства моў, у тым ліку і на беларускую.

У кнізе «Акрыленыя родным словам» — і пераклады вершаў Цёткі на ўкраінскую мову, якія здзейсніў Раман Лубкіўскі. Будзем спадзявацца, што кніга, выданню якой паспрыялі розныя грамадскія і прадпрымальніцкія структуры, Шчучынскі райвыканкам, будзе запатрабавана чытачом.

Мікола МІРШЧЫНА.